

Wikipedia in de openbare bibliotheek

Informatie toevoegen aan een online encyclopedie in plaats van aan de bibliotheek zelf? Ligt samenwerking tussen Wikipedia en de openbare bibliotheek voor de hand? Vijf pilotbibliotheken onderzochten met de KB die vraag. Met succes.

Wie naar de Wikipedia-pagina van de Amsterdamse Tolhuistuin surft, zal het niet zien. Er staat een foto op van de toegangspoort van het cultureel centrum, met de Shell-toren op de achtergrond. Maar dat die foto daar gemaakt is onder bezielende leiding van het plaatselijk filiaal van de OBA? Hetzelfde geldt voor foto's op de pagina's van de Van der Pek-buurt, het Sint-Rosaklooster, de verkeersruising 'De Bult' of de Lijst van gemeentelijke monumenten in Amsterdam-Noord.

Toch is het zo. De OBA organiseerde in april in samenwerking met de Koninklijke Bibliotheek en Wikimedia Nederland een fotodag om zoveel mogelijk goede beelden toe te voegen aan de online encyclopedie. De fotodag vond plaats in twee filialen: Hagedoornplein in Amsterdam-Noord en Cinéto! in Amsterdam-Zuid. In de eerste vestiging deed het beoogde aantal van maximaal twintig deelnemers mee, in de tweede vestiging trok de fotodag iets minder belangstelling.

Anne-Mariken Raukema, verantwoordelijk voor de programmering literatuur in de OBA, denkt er met plezier aan terug. Na een inleiding, vertelt ze, gaf een fotograaf een cursus van een uur. Daarop volgde de lunch, waarin deelnemers ook met elkaar konden overleggen wat ze gingen fotograferen. Nadat ze anderhalf uur door de wijk hadden gezwoven legde een medewerker van Wikipedia uit hoe je foto's uploadt. Ondertussen beoordeelde een jury de foto's. De maker van de beste foto kreeg een boekenbon van 100 euro.

Versterking

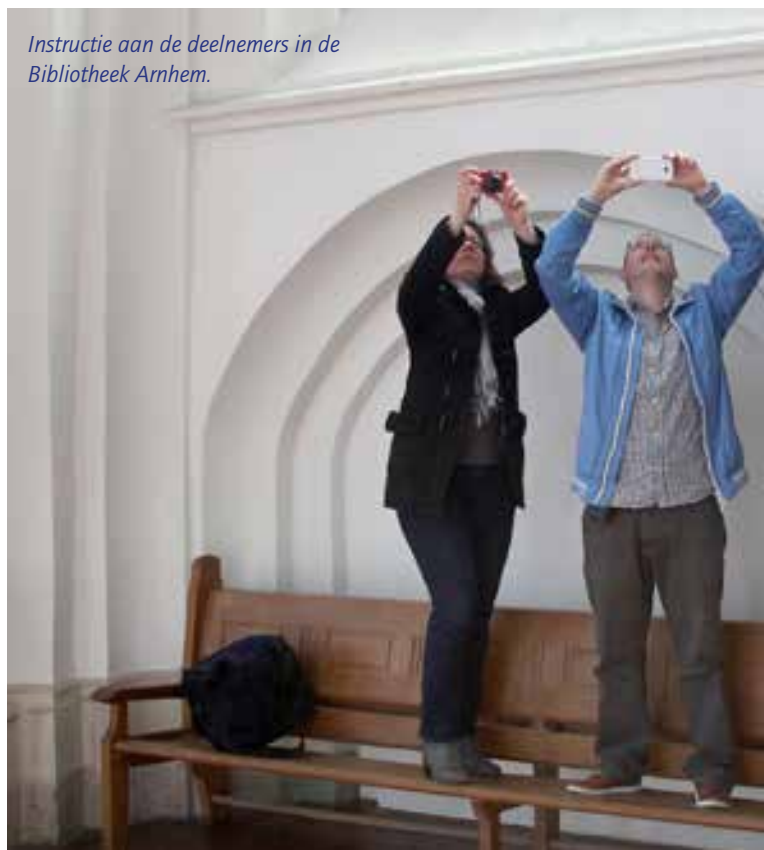
De fotodag in de OBA maakte deel uit van het project 'Wikipedia in de openbare bibliotheek'. Dat is door Lieke Hoefs namens de KB opgezet als onderdeel van het programma 'Collectie Nederland: context en co-creatie'. De Koninklijke Bibliotheek werkte al langer samen met Wikimedia Nederland. Door de integratie van SIOB, DBNL en BNL bij de KB lag het voor de organisatie voor de hand om ook te onderzoeken of samenwerking met de openbare bibliotheek mogelijk was.

Hoefs: 'In het verleden zijn er wel samenwerkingen geweest tussen Wikipedia en lokale bibliotheken. Maar dat waren losse initiatieven met een heel divers karakter. Alleen Bibliotheek Eemland heeft maandelijkse bijeenkomsten waar mensen samenkomen om lemma's te schrijven. We wilden zien wat het zou opleveren als we een structurele samenwerking zouden opzetten.'

Voor Hoefs is de samenwerking logisch. 'De KB, openbare bibliotheken en Wikipedia zijn allemaal spelers in het informatielandschap. Samenwerking kan alleen maar leiden tot versterking van elkaar. Het is waar dat de bibliotheek met het project informatie toevoegt op een andere plek: Wikipedia. Maar daar moet de bibliotheek los van komen. Het gaat om: zijn waar de klant is, informatie leveren waar de klant informatie zoekt. Het gaat om het verrijken van het informatielandschap.'

Er is om verschillende redenen gekozen voor een fotodag om de samenwerking met Wikipedia gestalte te geven. Ten eerste sluit het aan bij de transitie van de bibliotheek van collectie naar connectie, vertelt Hoefs. 'We dachten bijvoorbeeld aan een training lemma's schrijven voor bibliotheekmedewerkers. Maar het is beter de nadruk te leggen op co-creatie en zo de bibliotheek te profileren als platform waar je kennis kunt halen én zelf kennis kunt toevoegen.' Daarbij is een fotodag laagdrempelig. 'Je hoeft deelnemers niet te veel te trainen of eerst tot in detail uit te leggen hoe Wikipedia

Instructie aan de deelnemers in de Bibliotheek Arnhem.

werkt. Iedereen ziet snel resultaat: je uploadt foto's en het staat op Wikimedia Commons. Heel overzichtelijk', zegt Hoefs. 'Bovendien zijn veel bibliotheken bezig met lokaal cultureel erfgoed, door samenwerkingen met lokale archieven. Soms zitten ze in hetzelfde pand. Terwijl er tegelijkertijd weinig beelden op Wikipedia staan van dat erfgoed in recente staat.'

De deelnemende bibliotheken werden gevonden door gericht een aantal kandidaten te benaderen – zoals OBA en Eemland - die eerder al iets met Wikipedia hadden gedaan. Daarnaast leidde een oproep op het Biebtobieb-platform tot aanmelding van Theek5. Bibliotheek Arnhem was de vierde bibliotheek die meedeed. Alle bibliotheken waren vrij om de fotodag naar eigen inzicht in te vullen. Zo fotografeerde men bij Theek5 oude leerlooierijen, waarvan er ooit 69 in Rijen waren.

De fotodag pakte goed uit. In de evaluatie van de OBA toonden de deelnemers, vooral vrouwen van boven de vijftig, zich 'zeer tevreden', zegt Raukema. 'De belangrijkste reden om te komen was interesse in fotografie, maar ook interesse in Wikipedia – de meesten omschreven zich overigens als gemiddeld digitaal vaardig – én interesse in het gebied. Er waren een aantal mensen die er net kwamen wonen en meedeeden om de buurt en anderen te leren kennen. Dat vond ik wel verrassend.'

Hoefs, die zelf ook in Amsterdam was, hoorde soortgelijke geluiden uit andere bibliotheken. 'Er was een heel grote diversiteit in deelnemers. Ze vonden het leuk om te doen, raakten echt met elkaar in gesprek over de wijk. En er zijn veel foto's gemaakt: zo'n 650 in totaal, door 63 fotografen in de vijf locaties. Als je dat vergelijkt met andere fotodagen die de Wikipedia-community rondom specifieke thema's organiseert is dat een mooi resultaat.'

Verankering

Wat leverde de dag de openbare bibliotheken op? 'Verankering in de wijk', zegt Hoefs resoluut. 'Mensen associëren de bibliotheek nog altijd met boeken uitlenen. Door dit soort activiteiten weten ze: hier is méér. Bibliotheken krijgen ook andere, nieuwe doelgroepen binnen. Ik denk ook dat de organisaties niet meer zozeer in cijfers willen uitdrukken wat ze hebben bijgedragen. Het is belangrijker geworden dat ze met kleine resultaten fundamentele veranderingen in gang zetten.'

Raukema heeft wat meer moeite met formuleren wat de fotodag de OBA heeft opgeleverd. Ze vindt Wikipedia een 'heel interessant' forum voor de bibliotheek, waarmee het logisch is experimenten uit te voeren. Ook het publiek vond het volgens haar logisch dat de bibliotheek deze activiteit had uitgevoerd. Ze gaat er dan ook mee door. Volgend jaar volgen maar liefst zes soortgelijke fotodagen in andere buurten van Amsterdam. Ook denkt ze na over andere activiteiten, zoals trainingen lemma's schrijven.

En de OBA is lang niet de enige. 'Arnhem wil bijvoorbeeld ook meer fotodagen', zegt Hoefs. 'Theek5 koppelt de foto's aan de Heritage Browser en incorporeert ze in een stadswandeling. En ook andere bibliotheken willen meedoen. Het was anderhalf jaar geleden eerlijk gezegd best lastig bibliotheken te vinden die aan de pilot willen meedoen. Maar nu melden ze zich spontaan – zelfs uit België, uit de provincie Vlaams-Brabant om precies te zijn.'

Het project 'Wikipedia in de openbare bibliotheek' wordt daarom op 6 oktober aanstaande afgesloten met een kennisdag. De pilotbibliotheken delen op deze bijeenkomst hun kennis en ervaring, onder andere op technisch en juridisch gebied, met iedere geïnteresseerde bibliotheek. Hoefs: 'Het project begon twee jaar geleden. Nu staat er iets wat werkt: een passende activiteit voor bibliotheken, waarbij ze van elkaar kunnen leren het perfect uit te voeren.'

TEKST: MAARTEN DESSING FOTO'S: OBA EN GERTH VAN RODEN

De winnende foto van het Amsterdamse Hagedoornplein.

